

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3357-19

meddelad i Stockholm den 9 december 2019

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 6 maj 2019 i mål nr 378-19

SAKEN

Sjukersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 211057

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaförvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaförvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

1. En person som inte kan arbeta har under vissa förutsättningar rätt till sjukersättning. Det krävs då att man har en sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan som stadigvarande sätter ned arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Dessutom ska ytterligare medicinsk eller arbetslivsinriktad rehabilitering bedömas inte kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga. Sjukersättning kan som längst lämnas till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 65 år.
2. AA ansökte hos Försäkringskassan om tre fjärdedels sjukersättning från och med mars 2017 med hänvisning till att han led av kronisk grav njursvikt som innebar besvär med fysisk och psykisk trötthet. Vid tidpunkten för ansökan var AA 62 år.
3. Försäkringskassan avslog ansökan och angav bl.a. följande. Av det medicinska underlaget framgår att AA har betydande svårigheter att arbeta heltid på grund av ohälsa men att en njurtransplantation sannolikt kan förbättra hans arbetsförmåga. Effekten av en transplantation måste därför utvärderas innan det går att säga att den medicinska rehabiliteringen är uttömd. Arbetsförmågan kan därmed inte anses vara stadigvarande nedsatt med minst en fjärdedel i förhållande till förvärvsarbete på arbetsmarknaden.
4. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Uppsala och yrkade att AA skulle beviljas tre fjärdedels sjukersättning samt anförde bl.a. följande. Frågan i målet är hur begreppet stadigvarande nedsatt ska tolkas i de fall då den försäkrade inom en förhållandevis kort tid kommer att uppnå 65 års ålder. Övervägande skäl talar för att bedömningen av arbetsförmågan ska avse tiden fram till 65-årsdagen. I konsekvens med detta bör också bedömningen av om rehabiliteringsmöjligheterna är uttömda göras med

DOM

Mål nr
3357-19

avseende på samma tid. Enligt den medicinska utredningen kan en njurtransplantation bli aktuell först efter att AA har fyllt 65 år och det är därmed inte sannolikt att hans arbetsförmåga kommer att förbättras före dess.

5. Förvaltningsrätten avslog överklagandet. Enligt förvaltningsrätten saknas det stöd för att beakta arbetsförmågan och möjligheterna till rehabilitering endast fram till att den försäkrade uppnår 65 års ålder. Eftersom det av utredningen framgick att en njurtransplantation kunde förväntas förbättra AAs arbetsförmåga var möjligheterna till medicinsk rehabilitering inte uttömda. Arbetsförmågan kunde därför inte anses vara stadigvarande nedsatt.
6. Kammarrätten i Stockholm instämde i förvaltningsrättens bedömning och avslog allmänna ombudets överklagande dit.

YRKANDEN M.M.

7. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska förklara att AA har rätt till tre fjärdedels sjukersättning.
8. AA har inte yttrat sig.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om det vid prövningen av rätt till sjukersättning ska bortses från rehabiliteringsåtgärder som bedöms kunna förbättra arbetsförmågan först efter det att den försäkrade har fyllt 65 år.

Rättslig reglering

10. I 33 kap. 5 § första stycket socialförsäkringsbalken anges att en försäkrad vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan och som var försäkrad vid försäkringsfallet under vissa förutsättningar har rätt till sjukersättning. Enligt 6 § krävs att arbetsförmågan kan anses stadigvarande nedsatt och att åtgärder som avses i 27 kap. 6 § samt i 29–31 kap. – i huvudsak medicinsk respektive arbetslivsinriktad rehabilitering – inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga.
11. Av 33 kap. 16 § framgår att sjukersättning kan lämnas längst till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Sjukersättning är en förmån som är avsedd att träda in när en person inte inom överskådlig tid kan försörja sig genom arbete och ersättning kan som längst lämnas till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 65 år. Det kan då förefalla naturligt att prövningen av arbetsförmågan – såsom allmänna ombudet menar – ska begränsas till den tid som sjukersättning kan lämnas och att man också ska bortse från rehabiliteringsmöjligheter som visserligen kan leda till att arbetsförmåga återfås, men där detta kan beräknas ske först efter 65-årsdagen.
13. En sådan ordning skulle emellertid innebära att en försäkrad som närmar sig pensionsåldern kommer att bedömas annorlunda än en person som är yngre. Äldre personer skulle då kunna ha rätt till sjukersättning när de drabbas av sådana sjukdomstillstånd där det finns goda möjligheter till rehabilitering, men dessa åtgärder tar viss tid eller kan påbörjas först efter viss tid. En sådan tillämpning av regelverket saknar stöd i lagtext, förarbeten och praxis.

DOM

Mål nr
3357-19

14. Tvärtom framgår av förarbeten och praxis att prövningen av om en försäkrads arbetsförmåga är nedsatt ska göras med utgångspunkt i den försäkrades sjukdom och att annat än de medicinska faktorerna – såsom exempelvis den försäkrades ålder – inte ska beaktas (prop. 2007/08:136 s. 88 och HFD 2019 ref. 48). Inom ramen för prövningen av arbetsförmågan ligger även en bedömning av om olika rehabiliteringsåtgärder kan leda till att arbetsförmåga återfås.
15. Prövningen av om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt ska således göras på samma sätt oavsett den försäkrades ålder. Detta innebär att man vid prövningen inte ska bortse från rehabiliteringsåtgärder av det skälet att de bedöms kunna förbättra arbetsförmågan först efter det att den försäkrade har fyllt 65 år.
16. Det är i målet inte ifrågasatt att AAs arbetsförmåga vid tiden för Försäkringskassans beslut var nedsatt med tre fjärdedelar på grund av fysisk och psykisk trötthet till följd av kronisk njursvikt. Det framgår emellertid att hans arbetsförmåga bedömdes kunna förbättras vid en njurtransplantation. Då möjligheterna till medicinsk rehabilitering därmed inte var uttömda kan hans arbetsförmåga inte anses ha varit stadigvarande nedsatt med minst en fjärdedel. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl,
Mari Andersson, Ulrik von Essen och Mats Anderson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Simon Isaksson.